

Cirkulärnr: 1997:65
Diariernr: 1997/1114
Nyckelord: Vårpropositionen
Handläggare: Helena Milton m.fl.
Sektion/Enhet: Finanssektionen
Datum: 1997-04-17
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/Finans
Personal
Grundskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning
Arbetsmarknad/Näringsliv
Äldreomsorg
Omsorgs- och handikappfrågor
Miljöskydd/Naturvård
Rubrik: Vårpropositionen 1996/97:150
Bilagor: Bilaga 1: Åldersrelaterat bidrag
Bilaga 2: Pressmeddelande från 97-04-15

Nyckelord: Vårpropositionen

Finanssektionen
Helena Milton m.fl., EJ

1997-04-17

Kommunstyrelsen
Ekonomi/Finans
Personal
Grundskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning
Arbetsmarknad/Näringsliv
Äldreomsorg
Omsorgs- och handikappfrågor
Miljöskydd/Naturvård

Vårpropositionen 1996/97:150

Regeringen har den 15 april lagt fram 1997 års ekonomiska vårproposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken. Vi lämnar här information om det som berör kommunerna. Kommunförbundets egna kommentarer är skrivna i kursiv stil.

Ny skatteunderlagsprognos samt nya beräkningar av skatter och statsbidrag för de närmaste tre åren redovisas i månadsskiftet april/maj i cirkulär från finanssektionen. I det cirkuläret kommer också preliminär kostnadsutjämnings för 1998 att sändas med.

Vårpropositionen 1996/97:150	1
Statsbidrag	3
Ökade statsbidrag	3
Särskilda insatser för vissa kommuner och landsting	7
Insatser invandrartäta områden	7
Redovisning och uppföljning av statsbidragen	7
Skatteunderlag m.m.	7
Skatteunderlagets utveckling och återbetalningsskyddet	7
Uppräkning av basbeloppet	8
Utbetalning av skattemedel	8
Nedsättning av arbetsgivaravgiften	9
Ekonomisk balans	9
Balanskravet flyttas fram till år 2000	9
Redovisningslag år 1998	10
Konferenser om ny redovisningslag	10
Utbildning	10
Gymnasial lärlingsutbildning	10
Vuxenutbildning	11
Konferenser om Kunskapslyftet	11
Arbetsmarknadspolitiken	12
Försök med en aktivare användning av arbetslöshetsersättningen	12
Försök med resursarbeten i offentlig verksamhet	12
Tillfällig avgångsersättning för äldre arbetslösa	13
Satsningar på arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsutbildning	14
Förslag som regeringen återkommer senare under 1997 med	14
Ändringar i befintliga åtgärder och ersättningar	15
Lönebildningen	16
Vård och omsorg	17
Flera förändringar föreslås på handikappområdet	17
Inkontinensartiklar	18
Miljösatningar ”Ett hållbart Sverige”	19
Indikatorer	19
Ekonomiska styrmedel	19
Översiktsplanering – Agenda 21	19
Offentlig upphandling	19
Energiinvesteringar	20
Infrastrukturprogram	20
Lokala investeringsprogram	20
Ytterligare miljöaspekter	21
Kontrollstationer för livsmedel	21
Radon i dricksvatten	21
Socialbidrag	22
Energibesättning	22

Statsbidrag

Regeringen ger ett resurstillskott till kommuner och landsting från och med i år. Regeringens mycket klart uttalade mål är att de ökade statsbidragen ska användas för att anställa mer personal eller till att undvika att dra ner personalstyrkan så som annars hade varit nödvändigt. Tillskottet av resurser kan enligt regeringen på så sätt både skapa positiva effekter på sysselsättningen och samtidigt bidra till en ökad kvalitet i vård, omsorg och skola. Regeringen bedömer att utrymme skapas för att sysselsätta cirka 25 000 fler personer i kommuner och landsting, än vad som annars hade varit möjligt.

Inriktningen bör enligt regeringen vara att resurstillskottet leder till att kommuner och landsting vidtar åtgärder så att väntetiderna i sjukvården blir kortare, kvaliteten i äldreomsorgen blir högre, vården i livets slutskede förbättras, insatserna för elever med behov av särskilt stöd förstärks och att satsning görs på miljö, natur och teknik i skolan.

Resurstillskottet bör enligt regeringen inte användas till att sänka skatten.

För 1997 och 1998 har riksdagen tidigare beslutat att om en kommun eller ett landsting höjer skatten så sänks det generella statsbidraget till kommunen eller landstinget med hälften av den inkomstökning som följer av skattehöjningen. Undantag gäller för kommunerna Danderyd, Lidingö och Täby.

Ökade statsbidrag

Regeringen föreslår att det generella statsbidraget till kommuner och landsting höjs med 4 miljarder kronor redan under 1997 och med 8 miljarder kronor från och med 1998.

Tabell 1. Höjda statsbidrag till kommuner och landsting 1997–2000 (exklusive regleringar på grund av verksamhetsförändringar)

Miljoner kronor

	1997	1998	1999	2000
Kommuner, invånarbaserat	1 330	2 725	2 800	2 870
Kommuner, åldersbaserat	1 330	2 725	2 800	2 870
Landsting, invånarbaserat	1 140	2 150	2 200	2 260
Särskilda insatser	200	400	200	0
Summa	4 000	8 000	8 000	8 000

Ökningen av de generella statsbidragen till kommunerna avser till hälften en höjning av de invånarbaserade statsbidragen och till hälften av ett nytt bidrag som beräknas utifrån åldersstrukturen i kommunen. Under åren 1997 till 1999 avsätts ytterligare medel för särskilda insatser i vissa kommuner och landsting (se sidan 7). Ökningen av de generella statsbidragen för 1997

kommer att betalas ut under andra halvåret i samband med de ordinarie skatteutbetalningarna.

Förutom den ovan nämnda ökningen av statsbidragen görs dessutom regleringar av det generella statsbidraget på grund av verksamhetsförändringar.

Från och med den 1 januari 1998 överförs kostnadsansvaret för förbrukningsartiklar vid inkontinens till kommuner och landsting. Preliminärt fördelas hälften av compensationen på 1 526 miljoner kronor till vardera kommuner och landsting. Det vill säga att statsbidraget höjs från och med 1998 med 763 miljoner kronor för kommunerna. För mer information om övertagandet och ekonomisk reglering, se avsnittet om inkontinensartiklar på sidan 18.

Regeringen föreslår också att kommunerna ska bekosta de 20 första assistanstimmarna per vecka för de som omfattas av statlig assistansersättning. Kommunerna kompenseras för detta med 800 miljoner kronor per år.

Det övertagna kostnadsansvaret kan uppskattas till 1 250 miljoner kronor. Kommunerna blir därmed underkompenserade med 450 miljoner kronor. Det faktiska resurstillskottet till kommunerna från och med 1998 är därför 450 miljoner kronor mindre än de cirka 5,7 miljarder kronor som anges i tabell 1. Det föreslås inte heller någon framtida uppräkningsbelopp, vare sig för assistansersättningen eller inkontinensartiklarna.

För mer information om assistansersättningen, se sidorna 17–18.

Under 1998 får kommunerna intäkter från sjömansskatten som avser beskattningsåret 1997. Från och med beskattningsåret 1998 har sjömansskatten avskaffats. Sjömännen taxeras från och med detta år på samma sätt som övriga skattskyldiga, men med vissa specialregler. Kommunernas skatteunderlag 1998 ökar därför med sjömannens nya beskattningsbara inkomster. Det innebär att kommunerna får dubbla intäkter från sjömansskatten under 1998. Regeringen minskar därför engångsvis det generella statsbidraget med 222 miljoner kronor 1998.

År 1999 kommer omläggningen av sjömansskatten att innebära att alla kommuner genom den kommunala inkomstutjämnningen får ungefär lika stor del av sjömannens skatteinkomster, räknat per invånare. Jämfört med dagens system innebär det omfördelningar av inkomsterna mellan kommunerna. Kommuner som tidigare haft förhållandevis stora inkomster från sjömansskatten drabbas av ett inkomstbortfall.

Tabell 2. Generellt statsbidrag 1997–2000*Miljoner kronor och kronor per invånare*

	1997	1998	1999	2000
Miljoner kronor				
Cirkulär 1997:30	47 112	47 009	47 195	47 763
Vårpropositionen:				
Tillskott, invånarbidraget	1 330	2 725	2 800	2 870
Inkontinensartiklar		763 ⁱ	763	763
Assistansersättning		800	800	800
Sjömansskatt		-222		
<i>Summa invånarbidraget</i>	<i>48 442</i>	<i>51 075</i>	<i>51 557</i>	<i>52 196</i>
Åldersbaserat bidrag	1 330	2 725	2 800	2 870
<i>Totalt</i>	<i>49 772</i>	<i>53 800</i>	<i>54 357</i>	<i>55 066</i>
Kronor per invånare				
<i>Summa invånarbidraget</i>	<i>5 475</i>	<i>5 767</i>	<i>5 812</i>	<i>5 876</i>
Åldersbaserat bidrag (i genomsnitt)	150	308	316	323
<i>Totalt</i>	<i>5 625</i>	<i>6 075</i>	<i>6 128</i>	<i>6 199</i>

I propositionen nämns även två regleringar som innebär att 279 miljoner kronor överförs från landstingens till kommunernas anslag. Vi har redan tidigare inkluderat dessa i beräkningarna. De innebär därför ingen ökning av statsbidragen jämfört med tidigare beräkningar.

Åldersbaserat statsbidrag

Den åldersbaserade delen av de ökade statsbidragen är en del av de generella statsbidragen till kommunerna. Den ingår inte i och påverkar inte heller kostnadsutjämnningen. Det åldersbaserade bidraget prövas under åren 1997–2000. Räknat i kronor per invånare blir det åldersbaserade bidraget olika för olika kommuner.

Kommunens bidrag beräknas utifrån antalet personer i åldersgrupperna 7–15 år, 16–18 år, 65–74 år, 75–84 år samt 85 år och äldre. För varje åldersgrupp får kommunen ett visst antal kronor per person i kommunen den 1 november året före inkomståret.

ⁱ Kan enligt propositionen komma att justeras på grund av eftersläpningseffekter.

Bidragens fördelning mellan de olika åldersgrupperna beror på nettokostnaderna i riket för verksamheterna grund- och gymnasieskola samt äldreomsorg. Relationerna mellan åldersgrupperna överensstämmer med de som används i kostnadsutjämnningen mellan kommunerna.

Antalet kronor per person bestäms förutom av det totala bidraget för det åldersbaserade bidraget också av antalet personer i riket i respektive åldersgrupp den 1 november året före inkomståret. Det går därför inte nu att exakt uppge värdena för åren 1998 till 2000.

I bilaga 1 framgår det åldersbaserade tillägget per kommun för åren 1997–2000. Beräkningarna bygger på befolkningsuppgifter från 1 november 1996 både för riket och den enskilda kommunen. Antalet kronor per person för respektive åldersgrupp och år framgår av tabell 3.

Tabell 3. Åldersbaserat statsbidrag per person och åldersgrupp 1997 till 2000
Kronor per person

	1997	1998	1999	2000
7–15 år	576	1 180	1 213	1 243
16–18 år	658	1 348	1 385	1 419
65–74 år	76	156	160	164
75–84 år	394	806	829	849
85– år	1 521	3 115	3 201	3 281

De kommunvisa belopp som framgår av bilagan för år 1998 till 2000 bygger på befolkningen den 1 november 1996. Om kommunen tror att antalet personer i dessa åldersgrupper ökar mindre (eller minskar) jämfört med riket kan man justera ner dessa belopp och omvänt om antalet bedöms öka snabbare.

Disketten "Skatter och bidrag"

I beräkningsmodellen "Skatter och bidrag", som ungefär hälften av kommunerna använder, går det inte att beräkna det nya åldersbaserade statsbidraget.

Tills vidare kan man lägga in värdena för det invånarbaserade statsbidraget i "Indatabladet", cellerna C34–F34 (48442; 51075; 51557; 52196). Observera att cellen C34 är låst. Man måste därför ta bort bladets skydd för att kunna ändra värdet i denna cell (se sid 7 i manualen).

Till intäkterna i bladet "Totala intäkter" får man sen lägga till de intäkter som följer av det åldersbaserade bidraget, och som framgår av bilagan.

Särskilda insatser för vissa kommuner och landsting

Regeringen gör bedömningen att det fortfarande finns kommuner och landsting som på grund av speciella omständigheter kan komma att hamna i en särskilt svår ekonomisk situation. Därför har regeringen i tilläggsbudgeten för 1997 föreslagit en ökning av anslaget för särskilda insatser med 200 miljoner kronor och för åren 1998 och 1999 höjt anslagen med 400 respektive 200 miljoner kronor till totalt 800 respektive 600 miljoner kronor.

Bidrag betalas ut efter särskild ansökan. Hittills under 1996 och 1997 har 16 ansökningar inkommit varav två har bifallits.

De höjda anslagen belastar det generella statsbidraget.

Insatser invandratäta områden

Ytterligare knappt 300 miljoner kronor avsätts under åren 1998 och 1999 för särskilda insatser i invandratäta områden. Medlen tas inom ramen för regeringens anslag för statsbidrag för flyktingar. Insatser ska göras i förortsområden och andra områden i speciellt segregerade kommuner där arbetslösheten är hög, den kommersiella och offentliga servicen är bristande och skolan har särskilda problem.

Redovisning och uppföljning av statsbidragen

Regeringen avser att mycket noga följa upp effekterna av statsbidragsökningen. Effekterna kommer att följas upp både för riket totalt och för varje enskild kommun respektive landsting.

Regeringen kommer att inför budgetpropositionen begära en redovisning från varje kommun och landsting av vilka åtgärder de kommer att vidta med anledning av tillskottet. Dessa redovisningar kommer att utgöra underlag för regeringens bedömning av om åtgärderna ligger i linje med regeringens mål och riktlinjer.

Effekterna av tillskottet kommer därefter att följas upp dels genom särskilda enkäter och dels inom ramen för befintlig sektorsuppföljning. En utvecklad uppföljning är en förutsättning för generella statsbidrag. Även sysselsättningsutvecklingen bör på ett mer systematiskt sätt än nu följas upp löpande under året.

Skatteunderlag m.m.

Skatteunderlagets utveckling och återbetalningsskyddet

Riksrevisionsverket (RRV) räknar i sin senaste budgetprognos (1997-04-03) med lägre uppräkningsfaktorer för åren 1996 och 1997 än de som regeringen fastställde i höstas.

Tabell 4. Skatteunderlagsutveckling åren 1996–1998*Procentuell förändring*

	1996	1997	1998
RRV			
1996-08-30	4,51	2,65	
1996-12-12	5,01	3,10	4,09
1997-04-03	4,15	2,42	3,85
Fastställda	4,78	3,33	
Prog. enl. cirk.1997:30	4,61	2,97	4,10

Regeringen har i propositionen inte redovisat vilka uppräkningsfaktorer man räknat med.

I samband med att regeringen hösten 1996 höjde de av RRV fastställda uppräkningsfaktorerna för 1996 och 1997 utfärdades ett återbetalningsskydd för slutavräkningen för 1997 på skillnaden mellan RRV:s och de nya uppräkningsfaktorerna. Den totala skillnaden uppgår till 2 600 miljoner kronor. Nu gör regeringen bedömningen att 2 300 miljoner kronor ska tillföras kommuner och landsting, vilket indikerar att regeringen för åren 1996 och 1997 räknar med uppräkningsfaktorer som ligger ungefär i nivå med RRV:s augustiprognos.

Kontrolluppgifterna för 1996 ska redovisas inom den närmaste veckan. I samband med detta gör vi nya beräkningar av kommunernas skatter och bidrag för de närmaste åren. Jämfört med den prognos vi gjorde i cirkulär 1997:30 kommer förmodligen den nya prognosen att ligga något lägre.

Uppräkning av basbeloppet

I enlighet med den ekonomisk-politiska propositionen 1994/95:25 begränsades uppräknningen av basbeloppet till 60 procent av prispförändringen så länge budgetunderskottet översteg 100 miljarder kronor. Eftersom budgetunderskottet beräknas understiga 100 miljarder kronor 1998 räknas basbeloppet upp med 80 procent av förändringen i det allmänna prisläget från juni 1996 till juni 1997. Vi har i våra tidigare prognoser över basbeloppet räknat med denna förändring av uppräknningen.

Utbetalning av skattemedel

En särskild arbetsgrupp inom regeringskansliet har redovisat olika alternativ till hur systemet med slutavräkning av kommunalskatten kan förändras i syfte att ge kommunsektorn bättre planeringsförutsättningar. De två alternativ till nuvarande system som arbetsgruppen lagt fram var antingen att avskaffa systemet med slutavräkning eller ett system som innebär att kommunerna skulle frivilligt kunna avstå från denna avräkning. Utöver dessa för-

slag lade arbetsgruppen fram förslag om vissa tekniska förändringar av systemet. Arbetsgruppens förslag har remissbehandlats. Den klart övervägande delen av remissinstanserna har avvisat båda ovannämnda alternativ. Regeringen har gjort bedömningen att systemet för utbetalning av kommunal-skatt, åtminstone i nuläget, inte bör ändras.

Förutom ändringar av avräkningssystemet föreslog arbetsgruppen också några förändringar av teknisk natur. En av dessa var att den kollektiva avräkningen ska fördelas mellan kommunerna efter folkmängden per den 1 november året före beskattningsåret istället för året efter beskattningsåret. En annan förändring var att själva regleringen av avräkningen (utbetalning eller återbetalning) ska ske i december första året efter beskattningsåret istället för i januari andra året efter beskattningsåret.

Båda dessa förändringar tillstyrks av flertalet remissinstanser. För att genomföra dessa krävs dock en lagändring. Av vårpropositionen framgår inte om en sådan lagändring kommer att föreslås.

En annan viktig fråga som ovan nämnda arbetsgrupp tog upp var att de uppräkningsfaktorer som används för att beräkna skatteunderlagsutvecklingen även i fortsättningen ska fastställas av regeringen. Flertalet remissinstanser anser att ett oberoende organ ska fastställa dessa. Eftersom inga förändringar föreslås i vårpropositionen innebär det att regeringen även i fortsättningen kommer att fastställa dessa uppräkningsfaktorer.

Nedsättning av arbetsgivaravgiften

Enligt proposition 1995/96:21 får arbetsgivare från och med den 1 januari 1997 dra av fem procent av avgiftsunderlaget för arbetsgivaravgifter. Avdraget får vara högst 2 500 kronor per arbetsgivare och månad. Regeringen föreslår nu att avdraget höjs till 3 550 kronor per arbetsgivare och månad.

Frågor kring statsbidrag, skatteunderlag m.m. kan ställas till Britta Hagberg tfn 08-772 42 56, Niclas Johansson tfn 08-772 42 77, Herman Crespin 08-772 41 85, Ulf Lennartsson tfn 08-772 47 21 eller Helena Milton tfn 08-772 41 12 på finanssektionen.

Ekonomisk balans

Balanskravet flyttas fram till år 2000

I propositionen *Den kommunala redovisningen* 1996/97:52 har regeringen föreslagit att ett lagreglerat balanskrav ska införas för kommuner från år 1999 och för landsting från år 2000.

Sammanfattningsvis innebär balanskravet att budgeten varje år ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Ett eventuellt negativt resultat ska återställas inom två år. Den årliga pensionskostnaden ska beräknas och redovisas enligt den blandade modellen.

Regeringen gör nu bedömningen att kommunerna i likhet med landstingen behöver en längre anpassningsperiod för att kunna uppnå balans i ekono-

min. Regeringen föreslår därför att balanskravet även ska införas för kommuner och kommunalförbund från och med räkenskapsåret 2000.

Redovisningslag år 1998

Utgångspunkten för bedömningen av balanskravet är den ekonomiska redovisningen. I samma proposition (1996/97:52) som föreslår balanskravet föreslås därför även en lag om kommunal redovisning att införas från och med räkenskapsåret 1998.

En central del i redovisningslagen rör redovisningen av pensionsåtagandet då det påverkar nivån på balanskravet. Enligt förslaget ska kommunerna kostnadsföra pensionsåtagandet enligt den så kallade blandade modellen. Denna del av redovisningslagen kan dock kommuner och landsting vänta med att börja tillämpa till år 2000. (Se Svenska Kommunförbundets cirkulär 1996:177).

De förslag till ändrade tidpunkter som regeringen redovisat i vårpropositionen föreslås bli genomförda genom ändringar i ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till de lagförslag som lagts fram i proposition 1996/97: 52. Enligt uppgift kommer riksdagen att behandla detta lagförslag under vårriksdagen.

Konferenser om ny redovisningslag

Svenska Kommunförbundet anordnar under våren fem stycken konferenser där bland annat den praktiska tillämpningen av redovisningslag och balanskrav kommer att presenteras och diskuteras. Inbjudan till konferenserna "Erfarenhetsutbyte om kommunal ekonomi och redovisning" har skickats ut under mars månad. Konferenserna hålls på följande platser:

- Stockholm, Hotel Sheraton den 5–6 maj
- Göteborg, Radisson Park Avenue den 12–13 maj
- Malmö, Hotel S:t Jörgen den 22–23 maj
- Jönköping Elmia Konferens den 29–30 maj
- Umeå, Folkets Hus den 9–10 juni

Frågor rörande konferenserna kan ställas till Kurs- och konferenstjänst, Anita Ronér telefon 08-772 41 20.

Frågor kring balanskravet och redovisningslagen kan ställas till Anders Nilsson tfn 08-772 42 35, Lars Svedin tfn 08-772 42 71 eller Jan Svensson tfn 08-772 42 29 på Ekonomiadministrativa sektionen.

Utbildning

Gymnasial lärlingsutbildning

Regeringen aviserade redan i sin utvecklingsplan för skolan att gymnasieskolan ska kompletteras med en ny lärlingsutbildning. Avsikten är att två år ska

vara gemensam utbildning för alla på programmet. Därefter ska möjlighet ges att inom dessa program antingen välja den traditionella vägen eller en arbetsplatsförlagd utbildning var vad med studier i ett till två år. Under lärlingsperioden har skolan kvar det övergripande utbildningsansvaret för eleven och förväntas besöka eleven på arbetsplatsen, diskutera kunskapsutveckling med handledare och lärling, samt ansvara för att handledaren får viss pedagogisk utbildning. Lärlingen får status av elev på arbetsplatsen. Regeringen avser att i kommande budgetproposition närmare redovisa hur ett pilotprojekt med lärlingsutbildning ska se ut för de elever som börjat gymnasieskolan hösten 1997. Finansiering sker inom befintliga ramar enligt regeringen.

Skolan får genom denna förändring ett mer samlat ansvar för lärlingen. Det gäller bland annat kopplingen skola arbetsplats och elevens helhetsutveckling.

Vuxenutbildning

I Kunskapslyftet, insatserna för en reformerad vuxenutbildning, ökas kommunernas platser successivt. För den del i satsningen som kommunerna har ansvaret för sker en ökning från 86 000 platser med ytterligare 10 000 platser redan från och med 1 juli 1997. Därefter kommer ramen att ytterligare ökas successivt med 10 000 platser årligen fram till år 2000 det vill säga totalt med 40 000 platser. Regeringen har begärt att en del av ökningen får avse grundläggande vuxenutbildning. Principer för hur dessa platser fördelas kommer att övervägas ytterligare.

Intresset för kvalificerade yrkesutbildningar är mycket stort vilket framgått av den stora mängden ansökningar som kommit in till försöksverksamheten. Regeringen föreslår därför en utökning av platserna i försöksverksamheten med ytterligare 15 000 nya platser från och med 1 juli 1997.

Det särskilda utbildningsbidraget kommer enligt regeringens förslag att finnas kvar även efter 1997 fram till år 2000. Det kommer även fortsättningsvis att gälla studier omfattande ett år. För de som behöver genomgå Kunskapslyftet mer än ett år föreslår regeringen att dessa från och med det andra året ges förtur till SVUXA, särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa, där bidrag utgår till cirka två tredjedelar av stödet och återstoden är lånebaserat.

Slutligen föreslår regeringen medel i syfte att möjliggöra en begränsad utökning av den upphandlade yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildning.

Konferenser om Kunskapslyftet

Utbildningsdepartementet i samarbete med Kommunförbundet kommer under vecka 17 med en inbjudan till konferenser om Kunskapslyftet.

- 10 juni i Östersund
- 13 juni i Nacka
- 18 juni i Helsingborg

Frågor kring utbildning kan ställas till Mats Söderberg tfn 08-772 46 38 eller till Louise Fernstedt tfn 08-772 43 30 på sektionen för Skola och Barnomsorg.

Arbetsmarknadspolitiken

Regeringen föreslår i propositionen förändringar som ska leda till dels höjd kvalité och ett bättre utnyttjande av resurserna, dels ökad flexibilitet i arbetsmarknadspolitiken. De arbetsmarknadspolitiska medlen ska kunna användas friare och utrymmet för lokala initiativ öka. Det lokala inflytandet över arbetsmarknadspolitiken ska bli större. Vi beskriver i det följande huvuddragen i regeringens förslag inom arbetsmarknadsområdet.

Försök med en aktivare användning av arbetslöshetsersättningen

För att motverka passivitet och utslagning aviserar regeringen en försöksverksamhet där det ska medges undantag från vissa regler i bidraget för arbetslöshetsförsäkringen. Försöksverksamheten ska vara öppen för arbetslösa som är berättigade till a-kassa eller KAS. Arbetslöshetsersättning ska kunna lämnas i andra situationer än vid ersättningsberättigad arbetslöshet, till exempel för deltagande i praktik som inte ryms inom de vanliga praktiksyste- men och för utbildning. Försöket är tidsbegränsat till tiden 1 juli 1997 till utgången av 1998. Den totala omfattningen är 500 miljoner kronor 1997 och 1 miljard kronor 1998. Regeringen vill uppnå en flexiblare användning av bi- draget till arbetslöshetsersättningen och ta ytterligare steg mot ett ökat utrymme för den kommunala nivån i arbetsmarknadspolitiken.

Arbetsförmedlingsnämndernas (af-nämnderna) möjligheter att påverka arbetsmarknadspolitiken begränsas av den detaljerade regelstyrningen och volymkraven. Den försöksverksamhet som regeringen här föreslår kan ge af-nämnderna medel att använda i enlighet med sina lokala prioriteringar och därmed ett materiellt innehåll åt det lokala inflytandet. Det är viktigt att länsarbetsnämnderna (som af-nämnderna lyder under) inte blir de som i praktiken utövar inflytandet.

Försök med resursarbeten i offentlig verksamhet

Regeringen föreslår att långtidsarbetslösa som uppbär arbetslöshetsersättning ska kunna anvisas som en kvalitetshöjande extra resurs inom den offentliga sektorn. Förebild är den så kallade Kalmarmodellen. Försöksverksamheten begränsas till tiden från och med den 1 juli 1997 till och med den 31 december 1998 då de permanenta tillskotten till kommunsektorn får full kraft.

Stat, kommuner, landsting, kyrkliga kommuner och de allmänna försäkringskassorna kan vara anordnare av resursarbeten. Anordnaren ska tillsammans med berörda arbetstagarorganisationer komma överens om att inrätta resursarbeten. De ska komma överens om vilka arbetsuppgifter det gäller, hur många personer på arbetsplatsen som ska omfattas av verksamheten, antalet ordinarie arbetstagare som måste finnas på arbetsplatsen i form av grundbemanning och att arbetsgivaren ska erbjuda deltagarna de lämpliga

vikariat som senare kan uppkomma. Resursarbeten kan inrättas inom alla yrkeskategorier.

Anordnaren ska tillsammans med berörda arbetstagarorganisationer gemensamt ansöka om att få delta i projektet. Arbetsförmedlingsnämnden i kommunen eller motsvarande nämnd ska sedan pröva ansökningen.

Resursarbete är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Anvisade ska därför stå till arbetsmarknadens förfogande under tiden i åtgärd. De anvisade ska delta i åtgärden på heltid. Under minst 10 procent av tiden i åtgärden ska de anvisade vara aktiva som arbetssökande. En anvisning får omfatta högst 6 månader med möjlighet till förlängning till 9 månader. Ersättningen till deltagaren motsvarar arbetslöshetsersättningen men benämns utbildningsbidrag.

De anvisade tillhör arbetsplatsens vikariereserv, men ska inte anses som arbetstagare. När behov av korttidsvikarie uppstår ska arbetsgivaren i första hand använda sig av anvisade tillhörande arbetsplatsens vikariereserv. Under sådana vikariat ska avtalsenlig lön betalas.

Arbetsgivaren tillåts komplettera utbildningsbidraget så att den totala ersättningen uppgår till högst 90 procent av den dagpenninggrundande inkomsten, dock högst 620 kronor per dag till och med den 28 december 1997 och högst 638 kronor därefter.

Kommunförbundet har i diskussionerna om resurstillskott till kommunerna antingen i form av utökat generellt statsbidrag eller pengar styrda till Kalmarmodellen förespråkat det första alternativet. Enligt vår mening ger det effektivast användning av resurserna och störst utbyte för medborgarna. Som ett tillfälligt komplement kan ändå resursarbetena ge ett positivt bidrag som arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Den utvärdering av Kalmarmodellen som högskolan i Växjö gör och som ska vara färdig före sommaren kan eventuellt bidra till att förbättra den föreslagna åtgärden. Vi vill också betona att arbetsgivaren tillåts komplettera utbildningsbidraget upp till 90 procent. Det finns inget tvång att kommunerna ska bidra med dessa pengar.

Tillfällig avgångsersättning för äldre arbetslösa

Regeringen föreslår att under återstoden av 1997 erbjuda långtidsarbetslösa i åldern 60 till 64 år en tillfällig avgångsersättning. De ska ha varit inskrivna vid arbetsförmedlingen i minst 12 månader under tiden 1 januari 1996 till 15 april 1997. Ersättningen är permanent och motsvarar a-kassa utan aktiveringskrav.

Åtgärden är tillfällig. De äldre arbetslösa som önskar erhålla ersättningen ska ansöka om detta under andra halvåret 1997. Ersättningen ska enligt förslaget betalas ut till dess att den arbetslöse fyller 65 år eller dessförinnan börjar uppbära hel förtidspension eller återgår i arbete.

Kommunförbundet har i olika sammanhang diskuterat behovet av en möjlighet till förtidspensionering av arbetsmarknadsskäl eller någon form av arbetsmarknadspension före 65 års ålder. Nuvarande regler kan ha blivit för rigorösa för en liten grupp av människor som tappat förankringen på arbetsmarknaden och knappast kan förväntas återgå i reguljär sysselsättning.

Satsningar på arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsutbildning

Tillfällig personalförstärkning

Regeringen föreslår att högst 100 miljoner kronor ska avsättas för tillfälliga personalförstärningar på arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut. En ytterligare tillfällig personalförstärkning innebär bl.a. att fler arbetslösa får möjlighet till kvalificerad vägledning.

Volymmålet

De stora åtgärdsvolymerna kan leda till att kvalitetskraven på arbetsmarknadspolitiken sänks. Regeringen föreslår att volymkravet sänks för år 1997 från 228 000 till 207 000 personer i genomsnitt per månad. Resurserna dras också ner i samma omfattning. Men för att kunna höja kvalitén i åtgärderna aviserar regeringen ett tillskott på 1 miljard kronor till yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Därmed minskar risken för att det uppkommer brist på arbetskraft i vissa yrkesgrupper.

Utökade medel för otraditionella insatser

Medlen för otraditionella insatser inom arbetsmarknadspolitiken höjs från högst 450 miljoner kronor till högst 550 miljoner kronor under budgetåret 1997. Medlen ska bekosta insatser som motiveras av arbetsmarknadsskäl men som inte ryms inom ordinarie regelverk och inte heller ger rätt till andra statliga stöd. Det kan bland annat gälla särskilda insatser för kvinnor som berörs av strukturförändringar inom offentlig sektor.

Resurserna för otraditionella insatser är ett viktigt komplement till de ordinarie arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. De förstärker framför allt möjligheterna att lokalt anpassa arbetsmarknadspolitiken.

Regeringens förslag angående volymmålet och de otraditionella medlen är ett steg i den riktning som Kommunförbundet förespråkar. Vi vill se ett ännu större kvalitets-tänkande i utformningen av åtgärderna. En större andel otraditionella medel är en förutsättning för att af-nämnderna ska kunna få ett inflytande på arbetsmarknadspolitiken lokalt. De otraditionella medlen utgör, med regeringens förslag, fortfarande bara omkring 2,5 procent av samtliga åtgärdsmedel. Regeringen borde ha kunnat gå ännu längre.

Förslag som regeringen återkommer senare under 1997 med

Generationsväxling

Regeringen avser att under 1997 lämna förslag om införandet av en generationsväxling där personer i åldern 63 till 64 år erbjuds avgångsersättning om arbetsgivaren anställer en långtidsarbetslös yngre person.

Åtgärder för ungdomar 20–24 år

Regeringen har gett Socialstyrelsen och Arbetsmarknadsstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett förslag i syfte att aktivera och kompetensutveckla arbetslösa

ungdomar under 25 år vilka är berättigade till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Uppdraget ska redovisas den 15 juni 1997. Med utgångspunkt i resultatet av detta uppdrag avser regeringen att i budgetpropositionen i september 1997 föreslå speciella åtgärder för att minska arbetslösheten för lågutbildade ungdomar.

Åtgärder riktade till invandrare

Regeringen avser att i höst lämna förslag till riksdagen om introduktion av nyanlända invandrare för att underlätta deras inträde på arbetsmarknaden.

Ledighet för att starta eget

Regeringen avser att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen i höst med ett förslag om en lagstadgad rätt till ledighet från anställning för att starta egen näringsverksamhet.

Ändringar i befintliga åtgärder och ersättningar

Arbetslivsutveckling (ALU)

Regeringen vill göra det lättare för personer som deltar i ALU att få tiden förlängd med högst 6 månader på samma arbetsplats. Därför föreslår regeringen att det ska räcka med särskilda skäl för förlängning i stället för som nuvarande synnerliga skäl. Ändringen ska gälla från och med den 1 juli 1997.

Arbetsplatsintroduktion (API)

Även API ska i fortsättningen kunna förlängas med högst 6 månader. Det gäller arbetshandikappade och utomnordiska medborgare. Motivet härtill är att de grupperna har särskilt svårt att få fotfäste på den reguljära arbetsmarknaden och därför även fortsättningsvis prioriteras. Unga handikappade som i dag kan få förlängd tid i API påverkas inte av förslaget. Även denna ändring ska gälla från och med den 1 juli 1997.

Förändringar i utbildningsbidraget

Utbildningsbidraget för dem som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och inte har rätt till arbetslöshetsersättning ska från och med den 1 juli 1997 motsvara studiebidraget efter skatteavdrag.

Den nya, enhetliga nivån blir 2 275 kronor per månad. Detta innebär att utbildningsbidraget för ungdomar som inte fyllt 25 år och deltar i datorteksverksamhet ökar från 640 kronor per månad till den nya högre nivån för utbildningsbidraget. För övriga grupper som inte har ersättning från a-kassa eller KAS, innebär förslaget en sänkning av ersättningsnivån.

Förslaget kommer sannolikt att medföra ökade kostnader för kommunerna i form av ökade socialbidrag.

Interpraktikstipendier

Regeringen vill genom så kallade Interpraktikstipendier göra det möjligt för ungdomar under 30 år att praktisera på en arbetsplats utomlands under 6 månader. Praktik inom ramen för stipendiet bör även kunna anordnas utanför Europa i exempelvis volontärverksamhet i utvecklingsländer. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 oktober 1997 och ersätter då nuvarande Europastipendier.

Insatser för att öka kvinnors företagande

Regeringen föreslår att kvinnor som har varit anmälda vid arbetsförmedlingen i 6 månader ska kunna få starta eget-bidrag under 12 månader. Tidigare krävdes att den arbetssökande kvinnan skulle ha varit anmäld vid arbetsförmedlingen i minst 24 månader för att få det förlängda starta eget-bidraget. Förändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 1997.

Förändrade regler vid lönebidrag

Nuvarande utformning av det flexibla lönebidraget består i huvudsak. Bidraget ska också fortsättningsvis vara flexibelt och bestämmas med hänsyn till den enskildes arbetsförmåga och funktionsnedsättning. Syftet är att den genomsnittliga bidragsnivån ska vara 60 procent för andra arbetsgivare än allmännyttiga organisationer. I övrigt föreslår regeringen följande förändringar.

Allmännyttiga organisationer får efter ett särskilt prövningsförfarande möjlighet att från den 1 juli 1997 få bidrag till högst 90 procent av den bidragsgrundande inkomsten.

Lönebidraget är en åtgärd som ska vara förbehållen personer som har ett funktionshinder som leder till ett arbetshandikapp. Invandrare med enbart bristande kunskaper i svenska språket ska inte kunna omfattas av anställning med lönebidrag. Möjligheten att lämna lönebidrag till långtidsarbetslösa personer som fyllt 60 år till och med utgången av budgetåret 1997, förlängs inte efter den tidpunkten.

Kommunförbundet har i ett tidigare remissvar ställt sig i huvudsak positivt till lönebidragens utformning. Vi har dock påtalat risken för att en person med funktionshinder och lönebidrag kan få svårt att konkurrera med en fullt arbetsför person om lönebidraget bara precis täcker den nedsatta arbetsförmågan och eventuellt dessutom successivt minskar (vid ökad arbetsförmåga).

Lönebildningen

Regeringen gav i maj 1996 parterna på arbetsmarknaden i uppdrag att till den 31 mars 1997 gemensamt formulera nödvändiga förändringar av förhandlings- och lönebildningssystemet för att säkerställa en bättre fungerande lönebildning. Regeringen avser att tillsätta en utredning för att arbeta vidare med en del av de konstruktiva förslag som kommit från arbetsmarknadens parter. Utredningen ska bland annat undersöka möjligheterna att förstärka medlingsinstitutionen.

Frågor kring arbetsmarknadspolitiken kan ställas till Håkan Hellstrand tfn 08-772 41 89 eller Lena Thalín tfn 08-772 41 08 på sektionen för arbetsmarknads- och näringslivsutveckling.

Vård och omsorg

Flera förändringar föreslås på handikappområdet

I statsbudgeten för 1996 har 3 663 miljoner kronor anslagits för statlig assistansersättning. Enligt statens prognos kommer beloppet att överskridas med 600 miljoner kronor. För att finansiera överskridandet föreslår regeringen besparingar inom assistansersättningen; dessutom i tandvårdsförsäkringen, vissa stimulansbidrag för habilitering och rehabilitering huvudsakligen i landsting samt bilstödet till handikappade. Anslaget för personlig assistans ska ökas med 475 miljoner kronor till 4 138 miljoner kronor år 1997.

Förslagen är att assistansersättningen schabloniseras och att kommunerna ska bekosta de 20 första timmarna per vecka. Detta beräknas minska statens utgifter inom utgiftsområdet med cirka 1 400 miljoner kronor budgetåret 1998.

Den statliga assistansersättningen (LASS) schabloniseras till ett visst belopp per timme som fastställs av regeringen för varje år. Om det föreligger särskilda skäl kan försäkringskassan efter ansökan medge att schablonen får överskridas med högst 12 procent. Schabloniseringen av timersättningen ska införas från och med den 1 september 1997. Timersättningen bör enligt regeringens beräkningar bli 164 kronor. Staten beräknar att det ger en besparing för staten på 60 miljoner kronor år 1997. Helårseffekten beräknas till 180 miljoner kronor.

Staten beräknar timersättningen till en nivå som motsvarar genomsnittersättningen till kommuner i december 1996. För brukarkooperativ och andra serviceorganisationer var ersättningen högre. Både för dessa och för de flesta kommuner kan den ersättning som slutligen fastställs från och med september 1997 innebära en sänkning. Schablonen innebär att kommuner med högre timkostnader ej får kostnads-täckning medan de som har lägre kostnader istället kan tjäna något. Kommunerna blir samtidigt också känsligare för att statens framtida uppräknings av schablonersättningen verkligen görs i takt med löneutvecklingen. Kommunförbundet återkommer i cirkulär om ansvarsfördelningen mellan kommunen och andra assistansanordnare.

I propositionen finns också en skrivning om att den assistansberättigade själv inom ramen för de 164 kronorna får avgöra hur stor del av beloppet som ska användas till lön och andra anställningskostnader och hur mycket som ska användas för administration och andra kringkostnader.

En bestämmelse med sådan lydelse skulle kunna få en mängd orimliga konsekvenser. Kommunförbundet har bett om en förklaring från Socialdepartementet.

Kommunerna föreslås finansiera statlig assistansersättning enligt LASS för de första 20 timmarna per vecka från och med 1 november 1997. En proposition

ion är att vänta i maj 1997. Där ska även hänsyn tas till finansieringsprincipen. Förändringen i november beräknas innebära att statens kostnader för assistansersättning minskar med 65 miljoner kronor för 1997. Kommunerna bör med anledning av detta förslag kompenseras med 800 miljoner kronor 1998 utöver det tillskott om 5 450 miljoner kronor som kommunerna får genom höjningen av det generella statsbidraget.

Kostnaden för de 20 första timmarna kan under våren 1997 uppskattas till 1 250 miljoner kronor på helårsnivå för 1997. Trots detta anger staten att kommunerna ska kompenseras med endast 800 miljoner kronor 1998. De resterande 450 miljoner kronor finns att söka i "resurstillskottet" till kommunerna. Det innebär att det verkliga resurstillskottet är 450 miljoner kronor lägre än vad som framgår av vårpropositionens kommunavsnitt.

En kompensationen på 1 250 miljoner kronor motsvarar en helårsnivå utifrån förhållandena under våren 1997. Staten avser med denna reglering att inte kompensera kommunerna för framtida ökning av kostnader för de 20 första timmarna av assistans, till följd av löner, priser och antalet personer som får denna. Regleringen görs på riksgenomsnittlig nivå medan andelen personer med assistansersättning varierar från kommun till kommun.

Bilstödet till handikappade minskas med 130 miljoner kronor för 1997, från ett tidigare anslag på 344 miljoner kronor. Den nya anslagsnivå som föreslås motsvarar utnyttjandegraden budgetåret 1995/96 beräknat på en 12-månadersperiod.

För kommunerna kan minskningen av bilstödet innebära ökade kostnader för färdtjänst.

Inkontinensartiklar

Från och med 1998 övergår kostnadsansvaret för förbrukningsartiklar vid inkontinens till landstingen och kommunerna. Landstinget får ansvar för brukare i eget boende och kommunerna för brukare i särskilt boende. Det förändrade kostnadsansvaret beräknas innebära att det generella statsbidraget för kommuner och landsting tillförs 1 526 miljoner kronor per år, dock kan beloppet för år 1998 komma att justeras med hänsyn till eftersläpningseffekter i systemet. Preliminärt fördelas hälften av kompensationen till vardera kommuner och landsting.

Staten och Kommun- och Landstingsförbunden är ännu ej överens om avtalet. Staten har uttryckt att man för att neutralisera sin budgeteffekt vill minska bidraget inledningsvis år 1998. I de län där kommunerna övertagit hemsjukvårdsansvaret i eget boende behöver en ekonomisk reglering göras med landstinget inför 1998 så att kommunerna också får över resurser för inkontinensartiklar i eget boende. Kommunförbunden i respektive län har kännedom om läget.

Frågor kring handikappområdet kan ställas till Ingrid Söderström tfn 08-772 43 42 och frågor angående inkontinensartiklar till Alwa Nilsson tfn 08-772 43 12 på sektionen för vår och omsorg. Ekonomiska frågor på områdena kan ställas till Andreas Hagnell tfn 08-772 42 50 på finanssektionen.

Miljösatsningar "Ett hållbart Sverige"

Med utgångspunkt från regeringsförklaringen den 17 september 1996, där statsminister Göran Persson slog fast att "Sverige ska vara en pådrivande internationell kraft och ett föregångsland i strävan att skapa en ekologisk hållbar utveckling", har regeringen i anslutning till vårpropositionen presenterat ett investeringsprogram för ett hållbart Sverige.

Programmet omfattar investeringar på 5,4 miljarder kronor under åren 1998 till 2000. Kommunerna uppmanas att tillsammans med lokala aktörer bygga vidare på strategier för en hållbar utveckling som växt fram i det lokala Agenda 21-arbetet.

Med stöd av styrmedel som en ny miljölagstiftning, avfallsskatter och statliga bidrag avser regeringen att skapa incitament som styr i rätt riktning.

Indikatorer

Miljövårdsberedningen och Naturvårdsverket ska få i uppdrag att utveckla indikatorer.

Ekonomiska styrmedel

Ekonomiska styrmedel i form av skatter och avgifter har varit framgångsrika och det finns därför skäl att även fortsättningsvis använda den för att skapa kostnadseffektiva åtgärder för hushåll och företag.

Regeringen avser att införa en avfallsskatt, motverka stöd som snedvrider konkurrens och hämmar ekologisk utveckling, utveckla villkoren för lånefinansiering och diskutera "miljörating" med kreditinstituten.

Kretsloppsmiljarden för ombyggnad inom bostadssektorn är en första kraftfull åtgärd. Bidrag på 30 procent lämnas till åtgärder i till exempel avfalls-, avlopps- och energisystem.

Översiktsplanering – Agenda 21

I arbetet med nästa omgång översiktsplaner är det viktigt att med utgångspunkt från de nya skrivningarna i PBL och de lokala Agenda 21-arbetet forma planerna till ett strategiskt instrument för ekologiskt hållbar utveckling.

Regeringen å sin sida ska utveckla hållbarhetsbeskrivningar som ska följa alla viktigare propositioner. Verk och myndigheter får med stöd i verkförordningen till uppgift att beakta miljöaspekter och tillämpa miljöledningssystem.

Offentlig upphandling

Enhetliga miljökrav i upphandling kan tillsammans med miljömärkning starkt påverka marknaden.

För investeringsprogrammet för ekologisk hållbarhet bör miljökrav ställas vid all upphandling.

Energiinvesteringar

Den nyligen presenterade propositionen om omställning av energisystemet omfattar ett praktiskt steg i ekologisk riktning. Landets elförsörjning ska tryggas genom ett system grundat på varaktiga, helst inhemska och förnybara energikällor samt effektiv energianvändning.

Regeringen räknar med att avsätta 9 miljarder kronor under sju år. En mindre grupp kommuner ska delta i utveckling och prövning av nya energisystem.

Infrastrukturprogram

Det nationella infrastrukturprogrammet som bland annat omfattar Botnia-banan, fortsatt stöd till Inlandsbanan och viss finansiering av storstadsöverenskommelserna ska väga in ekologiska aspekter.

Lokala investeringsprogram

Det krävs en väl förankrad lokal verksamhet om arbetet med att föra in den ekologiska dimensionen i samhällsbyggandet ska lyckas. Kommuner ska kunna få bidrag till:

- lokal folkbildning
- stimulering av det lokala näringslivets omställning
- kommunernas administration och kunskapsuppbyggnad för omställningsåtgärder i mindre omfattning
- lokala investeringsprogram utvecklade i kommuner tillsammans med lokala aktörer.

Kommunala investeringsprogram, som bygger vidare på Agenda 21-arbetet och som beaktar sysselsättning, jämställdhet, lokala förhållanden med mera ska utgöra underlag för regeringens beslut om bidrag. Meningen är att kommunerna ska ansvara för medelstillelning till enskilda projekt.

Projekten ska:

- minska miljöbelastningen
- öka effektiviteten i användningen av energi och andra naturresurser
- gynna användning av förnybara råvaror
- öka återbruk och återanvändning av resurser och varor samt
- bidra till ökad sysselsättning.

Kommunernas arbete ska följas upp kontinuerligt av bland annat de kommunala revisorerna.

För de lokala investeringsprogrammen avsätter regeringen

1998 800 miljoner kronor

1999 1 800 miljoner kronor och

2000 2 800 miljoner kronor.

Så fort de praktiska anvisningarna för investeringsbidragen med mera klarnar återkommer förbundet med ytterligare information i samarbete med miljödepartementet.

Ytterligare miljöaspekter

Hållbar utveckling bör vara ett övergripande mål för EU och få genomslag i EU:s politik på berörda områden. Detta arbete kan bli ett viktigt tema inför det svenska ordförandeskapet år 2001.

Östersjösamarbetet. Betydande svenska insatser har gjorts på energi- och miljöområdena med hjälp av Östersjömiljarden för samarbete och utveckling kring Östersjön vad gäller livsmedel, energi, utbildning, infrastruktur och miljö. Projekt initieras i samarbete med Världsbanken och EBRD. Ansökningar har lämnats in av företag, kommuner och enskilda. Regeringen förbereder en fortsättning på programmet.

Det satsas 700 miljoner kronor på utbyggnad av miljöprogrammet för jordbruk så att EU-stödet kan utnyttjas fullt ut. Jordbrukets roll som framtidsnäring förstärks därmed.

Regeringen lägger förslag om direktavdrag för investeringar i biobaserad energiproduktion, vilket gynnar en hållbar utveckling.

Statliga stöd utformas så att hållbarhet främjas. Det kan till exempel gälla miljökrav på byggande.

Kontrollstationer för livsmedel

Regeringen har inte anslagit några medel för detta ändamål innevarande budgetår. EU-kommissionen har beslutat om bidrag på drygt 12 miljoner kronor under 1997 för uppbyggnad av svenska gränskontrollstationer. Restande medel får kommuner med stationer bekosta.

Kommunförbundet har i diskussioner med regeringen framfört krav på kompensation för dessa kostnader.

Radon i dricksvatten

Regeringen anser att det är viktigt att snarast fastställa ett gränsvärde för radon i dricksvatten förslagsvis 100 Bq/l vatten. Vid en halt av 1 000 Bq/l ska vattnet bedömas som otjänligt.

Kommunerna bör kompenseras för de kostnader för radonavskiljare i kommunala vattenverk som föranleds av nya gränsvärden. Regeringen föreslår att bidrag ges även till enskilda vattentäkter som står under särskild tillsyn och till övriga enskilda täkter, dock inte till andra täkter än kommunala som betjänar fritidshus.

Bidrag föreslås lämnas kommuner för hela åtgärdskostnaden vid radonhalt överstigande 100 Bq/l.

Bidragsförslaget som avser allmänna och enskilda vattentäkter innebär ett anslagsbehov på cirka 60 miljoner kronor.

Frågor kring miljöavsnittet kan ställas till Lars Fladvad tfn 08-772 41 63 Ann-Sofie Eriksson tfn 08-772 46 71 eller Jonas Norrman tfn 08-772 42 39 på Plan- och miljösektionen.

Socialbidrag

Kommunernas utgifter för socialbidrag ökade med cirka 1 miljard kronor mellan 1995 och 1996. Den del som går till flyktingar har dock minskat. Ökningstakten bromsades emellertid upp under andra halvåret 1996 även för den del av socialbidraget som inte går till flyktingar. En fortsatt minskning väntas under 1997 av bidragen till flyktingar vilket beräknas innebära en viss minskning även av de totala socialbidragsutgifterna. Dessa beräknas därefter ligga kvar på en hög nivå.

*Regeringens vårproposition innehåller förslag som bör påverka den negativa utvecklingen av kostnader för socialbidrag **positivt**. Bland dessa kan nämnas den ökade satsningen på sysselsättning, att ersättningsnivån för vissa trygghetssystemen höjs från 75 procent till 80 procent, samt att besparingarna på bostadsbidragen mildras.*

*Vår preliminära bedömning är dock att dessa positiva faktorer **minskasläts upp** av eftersläpningar av övervältringar av kostnader på grund av den statliga budgetsaneringen. Vidare påverkas utvecklingen av de flyktingar som efter tre år har fortsatt behov av socialbidrag för sin försörjning. Hur stora dessa kostnader är, är i nuläget svårt att bedöma.*

Förbundet kommer att följa utvecklingen av socialbidragskostnaderna noga och i möjligaste mån beräkna effekterna av olika systemförändringar på dessa kostnader. Frågan kommer också att tas upp med regeringen i överläggningar inför budgetpropositionen i höst.

Frågor kring socialbidrag kan ställas till Maj-Lis Åkerlund tfn 08-772 42 57 på finanssektionen.

Energibesättning

Regeringen föreslår att energiskatten på elektrisk kraft höjs med 1,4 öre per kWh den 1 januari 1998.

Höjningen av energiskatten innebär totalt för kommunernas lokalbestånd en ökad kostnad med cirka 50 miljoner kronor per år.

Frågor kring energibesättning kan ställas till Rogert Leckström tfn 08-772 43 74 på sektionen för energi, skydd och säkerhet.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Finanssektionen

Clas Olsson

Helena Milton

Bilaga 1: Åldersrelaterade bidrag

Bilaga 2: Kommunförbundets pressmeddelande